

A JELENLEGI TÁVHŐÁRSZABÁLYOZÁSI RENDSZER MÓDOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

Szabó László

Kerekes Lajos

Mezősi András

Kácsor Enikő

REKK

Kecskemét, 2019. november

8.

A kutatás célja 1

■ Háttér

- Kettős célkitűzés: megújuló alapú termelési potenciál becslése, hazai szabályozás áttekintése, javaslatok megfogalmazása
- Előzmény: elégtelen megújuló és kapcsolt távhőtermelői beruházások, „befagyott” 5.3.2 projektek

■ Feladatok

- Európai távhőárszabályozás bemutatása: szabad árképzést és hatósági árszabályozást alkalmazó országok gyakorlatának áttekintése, jó gyakorlat azonosítása
- Hazai árszabályozás vizsgálata és kritikája (jogszabályi előírások és gyakorlati megvalósulás figyelembe vételével)
- Távhőárszabályozási módosítási javaslatok kidolgozása
- Megújuló alapú termelési potenciál feltérképezése

■ Megrendelők

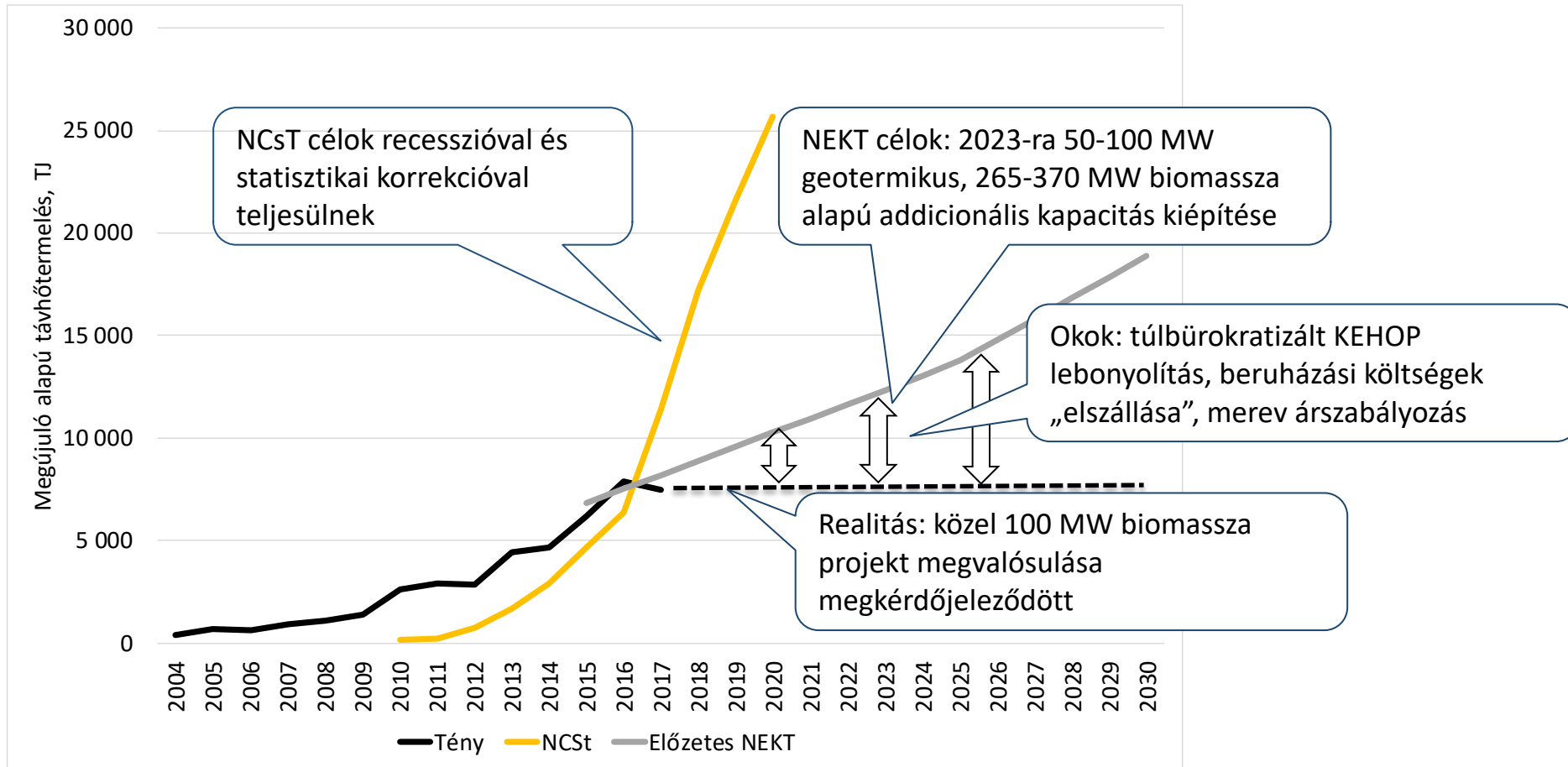
- ITM, MATÁSZSZ, ALTEO

A kutatás célja 2

- Módszertan
 - Interjúk készítése a szolgáltatói, termelői szegmens szereplőivel
 - Nemzetközi szakirodalom áttekintése, EU-s jó gyakorlatok feltérképezése
 - Megújulás potenciál becslése – modellezéssel, adatbekérésre alapozva
- Első Fázis: Árszabályozási javaslatok
 - A kutatás első eredményeit bemutató ppt prezentáció leadása: 2019. augusztus
 - Végleges tanulmány leadása: 2019. október
- Második Fázis: Megújulás potenciál becslése
 - Előzetes eredmények bemutatása november második felében (ITM)
 - Végleges tanulmány leadása: 2019. december

Ambiciózus célok, keserű realitás

A megújuló távhőtermelés alakulása és az NCsT-ben és a NEKT tervezetben vállalt indikatív célok

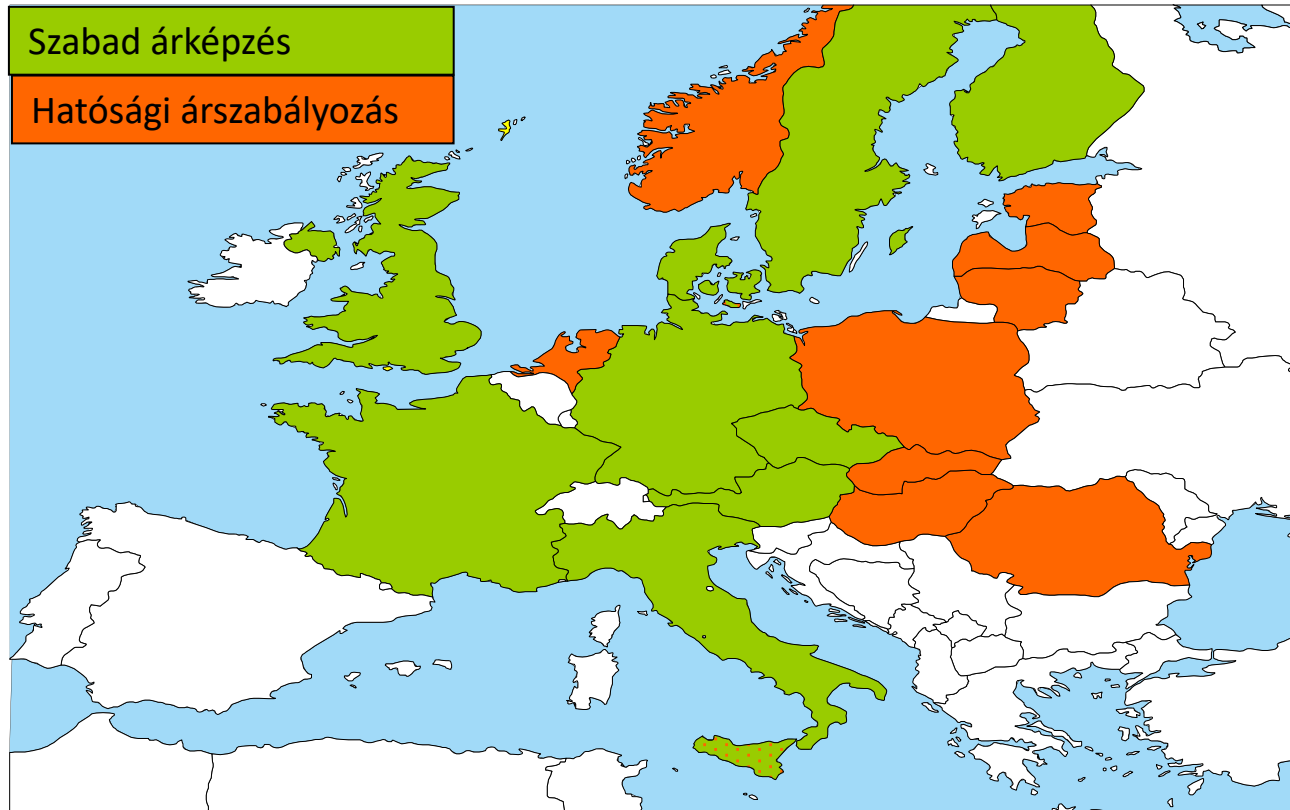

Forrás: SHARES, NCsT, és NEKT

Sikeres európai példák megújuló távhőtermelés ösztönzésére

- Biomassza dominált megújuló távhőtermelés - jelentős kapcsolt aránnyal - áramoldali (FiT-es) működési támogatással
 - Skandinávia: környezeti adók (energiaadó és CO₂ adó) által vezérelt, árelőnyön alapuló tüzelőanyagváltás + integrált megújuló távhő politika
 - Baltikum: növekvő gázárak és bőséges, tőzsdén kereskedett, olcsó biomassza által biztosított árelőnyön alapuló tüzelőanyagváltás
- Hőtermelés települési szilárd hulladék égetésével
 - Skandinávia: hulladéklerakás megadóztatása, illetve tiltása
- A hazai megújuló távhőtermelés túlnyomó többsége régi szenes erőművi blokkok biomasszára történő átállításával, kötelező átvételre alapozva (KÁT-rendszerben), kapcsolt termeléssel valósult meg

Távhőszolgáltatási árszabályozás Európában

- Szabad árképzésen és fűtési módok versenyén alapuló távhőrendszerek (FI, SE, DE, FR, AT, IT, DK, CZ)
- Központi hatósági árszabályozást alkalmazó országok (PL, LT, LV, EE, SK, HU, RO, NL)

Sokszínű megoldások a távhőárak kontrolljára

- Szabad árképzés (ex-post versenyhatósági kontrollal)
 - Fűtési módok versenyén alapuló, szabad árképzés, erős iparági önszabályozással (FI, SE)
 - Jogszabályban rögzített árképzési elvek, vagy részletes módszertan szerint termelők/szolgáltatók által kalkulált és kihirdetett árak, utólagos (ex-post) hatósági vizsgálattal/ellenőrzéssel/beavatkozási lehetőséggel (DK, CZ)
 - Versenyben elnyert koncessziókon alapuló, szabad áras távhőszolgáltatás (FR)
- Hatóságilag szabályozott árak alkalmazása
 - Országosan egységes ársapka, egyedi fűtés (gázkazán, villamosenergia) költségszintjéhez igazítva (NL, N, EE-tervezett)
 - Termelők/szolgáltatók által kalkulált árak központi hatóság általi ex-ante jóváhagyása (PL, SK, LV) VAGY ► Központi árhatóság által kalkulált árak (LT, EE)
- Tanulság: ritkák a „tiszta” rendszerek
 - Szabad árképzés mellett is gyakori a kisebb-nagyobb szabályozói beavatkozás (pl. a távhőt versenyelőnybe hozó jogalkotás, az árképzési szabályok hatósági jóváhagyása, vagy utólagos árelőellenőrzés)
 - Hatósági árszabályozás esetén széles skálán mozog a hatósági kontroll erőssége és a szabályozott távhőcégek mozgásszabadsága

Legjobb európai gyakorlat

- Indokolt költségek körének jogszabályban történő rögzítése (DK, CZ, LV)
- Ármegállapítási módszertan előzetes közzététele (CZ, LV, PL)
- Benchmark ár (lehet egyedi fűtés költségszintje is!) alatt értékesítő szolgáltatók szabad árképzése (NL, N, EE*)
- Kis méretű szolgáltatók mentesítése a -központi- árszabályozás alól (PL), vagy önkormányzati hatáskörbe utalása (LT, LV)
- Több éves ármegállapítás (PL, LV: 3-5 éves árciklusok)
- Hővásárlási tendereken kialakuló hőárak (LT: nagy városokban havi aukciók, termelői hőár (IHPs) aukción dől el; EE: hőtermelői tenderek, nyertessel 12 éves szerződést köt a szolgáltató)
- WACC alapú elismert tőkeköltség (PL, LV, EE)

A hazai árszabályozás problémái

- Korlátozott normativitás
 - hiányzó, ill. rosszul definiált ármeghatározási szabályok, elkent részletszabályok, egyedi mérlegelés lehetősége
- Túlzott ambíciók, aránytalan erőforrásigény
 - legapróbb költségelemek (és üzemeltetési döntések) egyedi elbírálásáig hatoló költségelismerés
- Korlátozott transzparencia
 - egyeztetési lehetőségek és tárgyalásos ármeghatározás
- Korlátozott kiszámíthatóság, korlátozott tervezhetőség
 - éves gyakoriságú ár- és támogatásmeghatározás ellehetetleníti az üzleti tervezést és a beruházásokat megalapozó hosszú távú szerződéskötést
- Korlátozott, ill. hiányzó ösztönzések
 - az éves költségvizsgálatok és a nyereségkorlát ellenősztönzötté teszi a termelőket/szolgáltatókat a hatékonyságot növelő beruházásokban

Javasolt módosítások

- Ársapka típusú szabályozás 4 éves árszabályozási ciklusokban
 - Induló árak meghatározása: egyedi költségfelülvizsgálattal + benchmark elemekkel

$$TC = O\&M + D + T + s * RAB$$

- Éves indexálás (pl. infláció, tüzelőanyagárak, hatékonyságnövelés) előre rögzített módszertan alapján (P_n)

$$P_n = P_{n-1} * (1 + RPI - X)$$

- WACC (súlyozott tőkeköltség) alapú megtérülési ráta (s) alkalmazása + utólagos nyereségkorlát eltörlése
 - Bevett módszertan, erős ösztönzés a költségcsökkentő intézkedésekre és a hatékonyságnövelő beruházásokra
- Árciklus elején eszközértékelés lefolytatása >> szabályozott eszközérték (RAB) meghatározása és ezen alapuló értékcsökkenés (D) meghatározása
 - Alulértékelt eszközök kiszűrése és eszközpótlást engedő ÉCS biztosítása

Javasolt módosítások (folytatás)

- Földgázköltségek: jelenlegi referenciaár alapú rendszer + eltérő spread-meghatározási módszertan
 - Adott napi határidős TTF árak alkalmazásának megtartása
 - Három elemű spread-számítás: CEGH-TTF spread (másnapi spread-ek havi átlaga) + osztrák-magyar exit kapacitás lekötési költsége + kereskedői margin
- Biomassza költségek: referenciaár alapon
 - Országos biomassza referenciaár meghirdetése
- Új termelői beruházások költségeinek elismerése
 - Teljes élettartamra (min 15 évre) számított költségmegtakarítás alapján >> meglévő termelő (időszakon belüli pótlóberuházásokkal növelt) árszintje – új termelő árszintje
 - Új gázkazán költség szintjének elismerése
- Egyéb javaslatok
 - Rendszerbiztonság fenntartásához kapcsolódó költségek explicit elismerése
 - Kapcsolt termelés költség elismerése előzetesen meghatározott egységes módszertan alapján

Alternatív javaslat

- Eltérő ármeghatározási módszertan távhőtermelési és távhőszolgáltatási tevékenységre
- Távhőszolgáltatási tevékenység: korábban bemutatott ársapka alapú szabályozás 4 éves árciklusokban
- Távhőtermelési tevékenység (meglévő és új): új földgázkazán költségszintjén
 - Fix költségelem: annualizált (10-15 évre elosztott) beruházási költség (évente inflációval korrigálva)

$$C = \text{Beruházási költség} / \left[\frac{1}{r} - \frac{1}{r(1+r)^t} \right]$$

- C: Annualizált éves költség
 - r: diszkontráta, amely megegyezik a WACC értékkel
 - t: évek száma, amelyre szétosztjuk a beruházási költséget (10-15 év, az első nagyfelújítás idejéig)
- Változó költségelem: éves tüzelőanyag és CO₂ költségek + egyéb O&M költségek alapján

Köszönöm a figyelmet!

Szabó László

laszlo.szabo@rekk.hu

www.rekk.hu